

Negyvenezer éves mamutbébi a Jégkorszak-kiállítás sztárja

GYIMA, A KISMAMUT

Az egyméteres mamutbébi maradványai két méter mélyen feküdtek egy patak völgyben. A test nagyon épen maradt meg: még a kisállat világosbarna bundája is megőrződött néhány helyen. Kicsi volt: hatcentis agyarái még tejfogak voltak, talpa pedig akkora, mintha egy négyéves embergyerek két lábát egymás mellé tennénk.

A maradványok rengeteget más információval is szolgáltak a kutatók számára: kinyomozták, hogy a hat-hét hónapos kisborjúval nyáron vagy kora ősszel történhetett a baleset, mivel mellette az iszapban sok növénymaradványt találtak.

Az is valószínű, hogy a kismamut sokáig küzdött a kiszabadulásáért, mivel gyomrában kevés táplálék, inkább csak iszap volt, amit kapálódzás közben nyelhetett le. A mamája valószínűleg segíteni próbált rajta, de legalábbis őrködött felette. Erre utal az, hogy a tetemen nincsenek olyan sérülések, amelyeket ragadozók vagy dögevők okoztak volna. Ez úgy fordulhatott elő, hogy a mamutanya jelenléte távol tartotta ezeket az állatokat Gvimától.

Körülbelül 40 ezer éve történt Szibériában, hogy egy kis mamut bébi véletlenül beleszúszott egy folyós iszappal teli, mély árokba. Sokáig küzdött az életéért, de nem tudott kijutni az iszapból. A teljesen kimerült állat aztán még jobban besüllyedt az iszapba, és végül elpusztult. A fagyos iszap azonban tartósította a testét, amely így „hibernálva” megőrződött egészen addig, míg 1977-ben egy szibériai aranyásó megtalálta.

Hogy a Gyimának elnevezett kismamut teste továbbra is épen maradjon, a Leningrádi (ma Szentpétervári) Zoológiai Intézet szakértői a balzsamozás mellett döntöttek: kivették és megvizsgálták a belső részeket, a testet pedig konzerválták. Így lehet, hogy ma már Gyimát nem kell speciális hűtőberendezésekben őrizni, és bár szigorú körülmények között, 24 fokra hűtött, párasított vitrinben állítják ki, beutazhatja a világot.

Gyima csakúgy, mint a világon megtalált többi mamutlelet, sokat elárul a kutatóknak az akkori környezeti viszonyokról. A vizsgálatok pontos képet adhatnak arról, hogy milyen állatok, növények éltek akkoriban a bolygón, vagy hogy milyen éghajlat uralkodott.

Ezek az eredmények a ma zajló klímaváltozások megértésében is segítenek.

Tökéletes maradványok

A mamutokat nem csupán csontmaradványaik alapján ismerjük. Számos példányuk szinte tökéletes épségben maradt meg Szibéria jeges talajába fagyva. Több olyan példány is előkerült, amelyeknél a lágy szövetek is megőrződtek. A kivételes megtartás oka, hogy az állatok elpusztulásuk után nagyon gyorsan betemetődtek a folyékony vagy félig megszilárdult iszapba. Ez később megfagyott, és azóta is folyamatosan fagyott állapotban van. A legtöbb esetben a mamutok mocsarakban vagy ún. folyóshomokokban estek csapdába, ahonnan nem tudtak kimászni. Végül a fagy vagy az éhezés végzett velük, vagy egyszerűen teljesen elsüllyedtek és megfulladtak. Sok esetben dokumentáltak mamutmaradványokat folyóvízi üledékekből. Az egyik jakutföldi lelőhelyen több mint 150 példány 9000 csontját találták meg, amelyeket egyértelműen a folyó áramlatai sodortak össze.

A mamutok az ormányosok rendjébe tartozó kihalt emlősállatok. Agyaraik erősen íveltek, magas koronájú zápfogaik rágófelülete pedig sűrű harántlemezekkel tagolt. A nagy termetű növényevők a legutóbbi jégkorszakban, a pleisztocénban éltek az északi félgömb jégkörnyéki füves pusztáin. A Mammuthus trogontherii Európában élt, és valószínűleg átmenetet alkotott az Archidiskodon meridionalis és a Mammuthus primigenius között. Ez utóbbi, a gyapjasmamut nagyon gyakori volt a későpleisztocénban Euráziában és Észak-Amerikában egyaránt. Testén barnás-szürkés bundát viselt, 4-5 méter hosszú agyarái akár 400 kilogrammot is nyomhattak.

